

پیشگفتار:

کشور ایران در یکی از مناطق خشک و نیمه خشک جهان قرار گرفته است و خشکی را می توان یکی از صفات ذاتی آن دانست. تغییرات شدید مقدار بارش، شدت و پراکنش زیاد بارندگی و نوسانات دما از خصوصیات دائمی مناطقی چون کشور ماست. خشکسالی نیز به عنوان یک عارضه موقت هر چند سال یکبار در آن حادث می شود که در نتیجه آن مشکلات خاص موجود به صورت حادثتری بروز می نماید. اثرات خسارت بار وقوع خشکسالی در ابعاد مختلف، برنامه ریزی های توسعه ای کشور را دچار رکود نموده و بحران های گسترده سیاسی، اجتماعی و اقتصادی را در نواحی مختلف کشور ایجاد می نماید. این پدیده دارای آثار آشکار و پنهانی است که چنانچه به آنها توجه نشود می تواند پیامدهای منفی عظیمی را موجب شود. آثار خسارات خشکسالی در سالهای اخیر بر منابع آب، کشاورزی، تولیدات دامی، مراتع، مهاجرت، طغیان آفات و بیماریهای گیاهی، بهداشت و درمان بسیار زیاد بوده است.

به علت عدم مطالعات گسترده و جامع و نبود انسجام در این مطالعات در حال حاضر غالب سؤالات این بخش بدون پاسخ باقی مانده است و با عبور موقت از یک دوره بحرانی حاصل از خشکسالی و عدم توجه به مهار خسارات پنهان و طولانی مدت، اصل بحران حاصله بدست فراموشی سپرده می شود و پس از مدتی بحران های قبلی با شکل تشدید یافته تری آغاز می گردد. بر این اساس ضروری است به منظور کاهش خسارات حاصل از خشکسالی و دستیابی به سیاستی اصولی و منطقی، اقداماتی در کوتاه مدت و بلند مدت مبتنی بر مطالعات جامع موضوع در سراسر کشور صورت پذیرد.

ستاد حوادث و سوانح غیرمترقبه استان همدان در سال ۱۳۸۱ با توجه به مواجهه استان با خشکسالی و با هدف کنترل پیامدهای آن مقرر نمود که مطالعات جامع خشکسالی استان با مشارکت دستگاههای اجرایی و مراجع علمی ذی ربط استان صورت پذیرد که با تشکیل کمیته های مختلف برابر مندرجات صفحه بعد این اقدام معمول گردید. آنچه که پیش رو دارید، ماحصل این مطالعات است که در قالب چهار دفتر مطابق ذیل گردآوری شده و در دسترس مدیران و برنامه ریزان قرار گرفته است:

دفتر اول: خشکسالی و پیامدهای اقتصادی و اجتماعی.

دفتر دوم: خشکسالی و تحلیل آن از دیدگاه هواشناسی.

دفتر سوم: خشکسالی و مدیریت منابع آب.

دفتر چهارم: خشکسالی و اثرات آن بر منابع طبیعی و کشاورزی.

در خاتمه از زحمات کلیه عزیزانی که در انجام مطالعات مذکور به انحاء گوناگون مساعدت نموده اند بویژه از جناب آقای مهندس هوشنگ بازوند معاونت محترم امور عمرانی استانداری همدان و جناب آقای یداله ابراهیم خانی کارشناس محترم ستاد حوادث و سوانح غیر مترقبه استان همدان سپاسگزاری می نماید.

«کمیته گردآوری و تلفیق مطالعات»